

Linke kritizuje západní hodnoty, které podle něj nejsou garantem míru – naopak, po konci bipolárního rozdělení světa se jejich ztělesněním stal „morální imperialismus lidských práv“, který ospravedlňuje vojenské zásahy mimo vlastní území a pod zástěrkou ochrany práv místních obyvatel zajišťuje Západu vliv nad oblastmi s výskytem klíčových nerostných zdrojů. Pro čtenáře, který se nemusí ztotožňovat s Hawlovým viděním světa, je kniha cenná především jako výklad německé zahraniční politiky posledních dvaceti let z hlediska marxistické školy mezinárodních vztahů. Autorův výklad je srozumitelný, svou čtivostí a spádem přitom nezřídka připomíná esej. Čtenář zde najde mnoho zajímavých i provokativních myšlenek a názorů, které mu umožní nahlédnout německou i evropskou a světovou zahraniční politiku z jiného úhlu pohledu, než je zvyklý (na přesvědčivosti autorovi ovšem ubírá jeho mlčení o roli východoněmeckého režimu v německé normalizaci a německých dějinách jako takových).

Označení za „esej“ se týká jádra knihy, tedy kapitoly věnované německé roli v mezinárodní a evropské politice; už neplatí pro úvodní teoretickou kapitolu, která svou hutností čtenáře spíše odradí. Text plný citátů od Habermase a Adorna či desetistránkové pojednání o etymologii termínu „norma“ zavání zbytečným akademismem. Rovněž úvod a závěr upadají do nesrozumitelného filosofování a nejsou pro čtenáře jasným vodítkem, které by skutečně uvádělo do tématu a nakonec jasně shrnulo zjištěné poznatky.

Hawel se opírá o bohatý fundus německé historiografie, sociologie a politologie zabývající se historií a interpretací německé zahraniční politiky a německých dějin (za všechny uvedme experta na zahraniční politiku SRN, historika Gregora Schöllgena, z intelektuálů-klasiků Jürgena Habermase). Spektrum doplňuje novinovými články, zejména názory, které zaznívaly v konzervativních *Frankfurter Allgemeine Zeitung* a tvoří kontrapunkt k autorovým soudům. Kromě poznámkového aparátu, který je umístěn pod čarou, a seznamu literatury a pramenů neobsahuje kniha další pomocný aparát. Čtenář bude postrádat zvláště jmenný rejstřík.

Předmluvu díla sepsal Moshe Zuckermann, profesor historie a filosofie na telavivské univerzitě, který se netají levicovými názory. I nezaujatý čtenář se tak zpočátku těžko bude bránit pocitu, že se začítá do jakési radikálně levicové bible. Vystřízlivění z chmurných začátků se dostaví až při přechodu ke čtivému a navýsost zajímavému jádru knihy, kde sice ne každý musí s autorovými názory plně souhlasit (například označení evropské integrace za náhražku německého nacionalismu a nový rámec realizace německých velmocenských choutek), ale nemá důvod je nerespektovat, už protože Hawlova argumentace nepostrádá jistou míru přesvědčivosti.

Pavel Bobek

Michael Gallagher, Paul Mitchell, eds., **The Politics of Electoral Systems**. Oxford: Oxford University Press, 2008, 662 s. ISBN 978-0-19-923867-5

Cílem mezinárodního týmu vedeného zkušenými editory, Michaelem Gallagherem (Irsko) a Paulem Mitchellem (Velká Británie), bylo podat podrobný přehled typologií volebních

systemů v různých zemích světa, ale zároveň zhodnotit stav teoretického poznání v dané oblasti.

Struktura této masivní publikace je veskrze logická. První část se zaměřuje právě na teoretická východiska ke zkoumání volebních systémů. Autory první subkapitoly jsou právě Gallagher a Mitchell, kteří zde prezentují svoji tezi, že volební systém ovlivňuje ve velké míře korelaci mezi přáními a názory voličů a výslednou realizací politiky v rámci exekutivní moci. Zároveň se dle jejich názoru výzkum volebních systémů příliš zpomalil a nejde s dobou, snaží se proto tento nedostatek napravit angažováním autorů z toho kterého domácího prostředí, kteří měli za úkol nejen zhodnotit fungování daných volebních systémů v co nejaktuálnějším časovém období, ale posuzovali například i teoretický dopad nerealizovaných reforem volebních systémů.

Po úvodní kapitole se v knize nachází sled případových studií dělených do strukturálních oddílů. Ke každému z nich opět Gallagher s Mitchellem připravili teoretickou předmluvu a pak přenechali prostor jednotlivým autorům. Do single-member systémů byla zařazena Austrálie, Kanada, Francie, Indie, Spojené Království a USA, do částečně smíšených systémů zařadili autoři Německo, Maďarsko, Itálii, Japonsko, Nový Zéland a Rusko. Třetím oddílem jsou pak closed-list systémy, kde je zkoumán Izrael, Jihoafrická republika a Španělsko a ve čtvrté části jsou rozebírány systémy preferenčních hlasování, do kterých bylo zařazeno Rakousko, Belgie, Čile, Dánsko, Finsko, Nizozemí a Irsko. Tuto strukturu zde uvádím jako demonstraci toho, že autoři šli po systémové linii, což je absolutně logické a usnadňuje pozdější komparativní náhled, ke kterému kniha přímo vybízí. Samozřejmostí je popis historických souvislostí, za jakých byl daný systém zaveden, a podrobná analýza elektorátu a vývoje spektra politických stran v každé z těchto zemí.

Co bych zde na tomto místě publikaci vytknul, je nízký počet analyzovaných zemí z bývalého sovětského bloku. V rámci hodnocení fungování volebních systémů je zajímavé a užitečné sledovat jejich vývoj na území, na kterém byl násilně na téměř padesát let přerušen nebo nemá žádnou tradici. A právě téměř současně proběhlý rozklad evropských kvazikomunistických režimů umožňuje komparaci úspěšnosti jednotlivých typů volebních systémů, které se ocitly na velmi podobné startovní čáře před dvaceti lety.

Jinak je kniha velmi povedená a zajímavá, pro každého, kdo se problematikou komparací volebních a politických systémů zabývá, je téměř povinnou četbou, neboť detailní analýza této problematiky, která se v ní nachází, pomáhá posunout stav poznání o kus dále.

Jiří Kocian

Richard Gunther, José Ramón Montero, **The Politics of Spain**. Cambridge: Cambridge University Press, 2009, 264 s. ISBN 978-0-521-60400-0

Kniha je součástí série *Cambridge Textbooks in Comparative Politics* a je určena pro studenty (zejména politologie) věnující se španělské politice, historii i kultuře. Vzešla ze spolupráce americko-španělského tandemu. Richard Gunther působí na Ohio State University a v současnosti se jeho výzkum zaměřuje na institucionalizaci a legitimizaci politických stran